

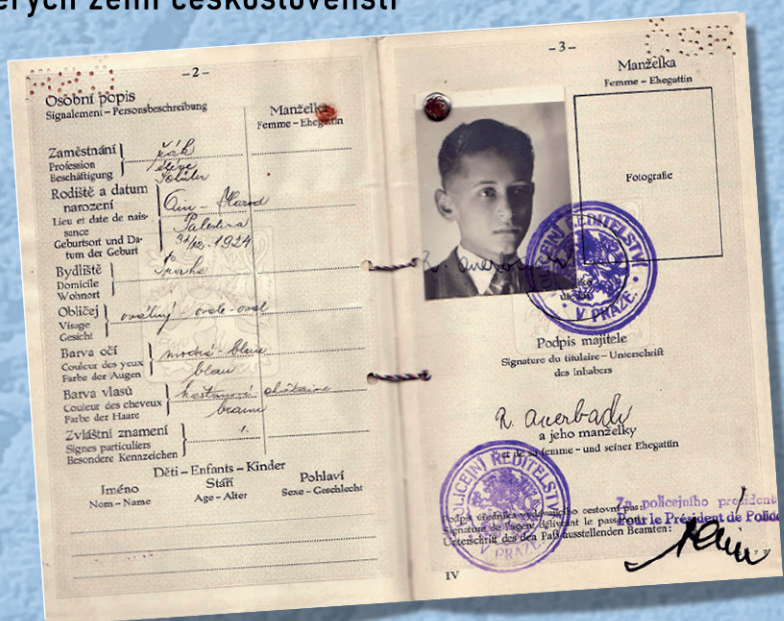
ŽIDÉ V ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDĚ A LETECTVU ZA 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

Českoslovenští židé se zásadně podíleli na boji proti nacistickému Německu na východní i západní frontě v období 2. světové války. V rámci svých jednotek, jejichž nezanedbatelnou část tvořili, se účastnili všech významných bitev a bojů. Množství vojáků a letců židovského původu bylo dáno vysokým podílem uprchlíků nacházejících se v době vypuknutí konfliktu v zahraničí. Jejich přesný počet nelze s jistotou určit, dle odhadů ale tvořili zhruba třetinu z celkového počtu příslušníků československých jednotek v zahraničí.

Podívej se na mapu světa a napiš, do kterých zemí českoslovenští židé nejčastěji emigrovali.

A	
B	
C	
D	
E	
F	

Cestovní pas Rubena Auerbacha, kterého v roce 1939 zachránil Nicholas Winton jedním ze svých transportů. Později se stal příslušníkem Československé samostatné obrněné brigády.

Prvním dokumentem, který potvrzoval přijetí, nebo nepřijetí osoby do československé armády byl odvodní lístek. V něm odvedenec musel uvádět přesné údaje o sobě samém tak, aby v případě potřeby došlo k jeho snadné identifikaci. Zadní strana odvodního lístku pak zpravidla sloužila k evidenci dalších údajů o odvedenci, kupříkladu jmen rodičů, obdržených vyznamenáních, data demobilizace apod.

Max Michal Kaufmann

Odvodní lístek Maxe Michala Kaufmanna
z roku 1939

Konsulát republiky Česko-Slovenské v Paříži
Odvodní (presentační) komise
Conseil de revision
Feuille de revision No 1486-241

17. 10. 1939

1.	Den odvodu (presentace) Jour de recensement	Max Michal KAUFMANN
2.	Jméno a příjmení, hod. a br. poměr Nom, prénom, grade, sit. mil.	6. 3. 1903 Hejnice okr. Frýdlant
3.	Den, rok a místo (okres) narození Jour, année, lieu, département de naissance	Kamenice nad Lipou
4.	Demovská příslušnost, místo, okres, země Lieu, département, pays indigénat	Mayer, Vannes, Avenue du Parc 12
5.	Bydliště Domicile	německá
6.	materšká řeč langue maternelle	ženat
7.	ženat, svobodn marié, célibataire	židovské
8.	náboženství religion	zubní technik
9.	povolání profession	
10.	Zvláštní voj. výcvik a druh zbraně origine militaire	
11.	Výška těla v cm hauteur en cm	181 1/2
12.	Délka chodidla v cm longueur des pieds en cm	29
13.	Lékařská klasifikace a odvodní rozhodnutí classification médicale. Decision du Conseil de revision	Odveden Apte
14.	Poznámka Observations	

Není-li jinak nařízeno, budete k nastoupení činné vojenské služby povoláni svolávacím listkem.
Odvodní (presentační) lístek dobře uschovejte; při nastoupení vojenské činné služby jste
povinni přinést ho sebou.

Předseda odvodní komise :
President du Conseil de revision :

Podívej se na přiložený odvodní lístek
a napiš krátký příběh o odvedenci Maxi Michalu Kaufmannovi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Antisemitismus mezi vojáky

Antisemitismus je označení pro předpojatost a nepřátelství vůči představitelům židovského náboženství a etnické skupiny. K projevům antisemitismu docházelo i mezi československými vojáky, a to od samotného odvodu. S nemístnými poznámkami, tvrdou selekcí při obsazování do některých složek armády a vylučováním z kolektivu i fyzickými útoky byli židovští vojáci běžně konfrontováni. Tyto projevy nejčastěji vycházely z jazykové či sociální odlišnosti a odrážely problematické postavení menšin v období pomnichovského Československa.

Dnes nastal židovský nový rok. Vyslechli jsme si proslov o hrdinství židovských vojáků v československé armádě. Zdá se, že i v kancelářích a skladištích se dá dělat hrdinství. Jak zvláštní je slavit nový rok v září oproti lednu.

Večer jsme šli do jednoho z místních barů, kde na nás měl nemístné poznámky jeden podnapilý důstojník. Říkal, že československá armáda je židácká a že půlka z nás neumí ani česky. Na odpověď, aby se laskavě uklidnil, že jsme všichni na stejné lodi, chytl mě onen důstojník pod krkem a začal mi vyhrožovat. Naštěstí zasáhli ostatní důstojníci sedící s ním u stolu.

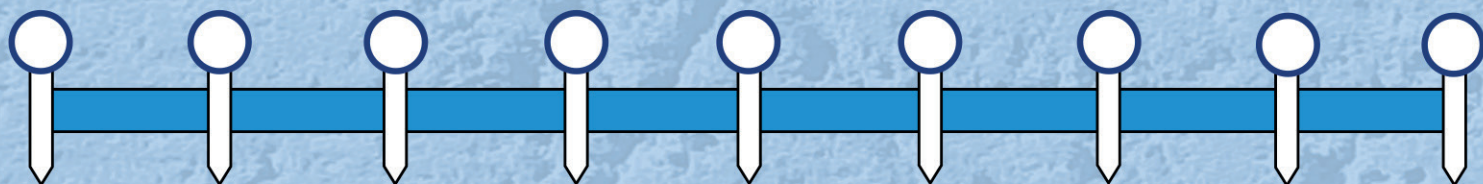
Krátce po přijetí k britskému Královskému letectvu jsem jednoho večera držel strážní službu. Byla to hrozná nuda, tak jsem si z dlouhé chvíle začal kreslit do deníčku. Měl jsem v něm natištěné i portréty prezidentů Beneše a Roosevelta. Tak jsem jim nakreslil oběma kníry. Najednou nade mnou stál seržant, který mě od prvního dne neměl rád kvůli mému židovskému původu. Zabavil mi deníček a zajistil mi, abych nebyl přijat do výcviku pro telegrafisty.

V roce 1939 jsem byl v Polsku předveden odvodní komisi. Sportoval jsem, měl dobrou fyzickou, takže mělo jít jenom o formalitu. Jenže doktor, vysoký důstojník, mi řekl, že mám ploché nohy, proto jsem neschopný vojenské služby. Nikdy před tím jsem takový nesmysl neslyšel. Až později jsem se dozvěděl, že do armády tehdy nechtěli brát židy. Jenže situace v Polsku se tak zhoršovala, že nás nakonec odvedli všechny.

Najdi v přiložených vzpomínkách a deníkových záznamech československých vojáků projevy antisemitismu. Proč myslíš, že k takovému chování docházelo?

Účast v bojích

Vojáci a letci židovského původu se v řadách československých a spojeneckých jednotek účastnili bojových vystoupení po celé období 2. světové války. Poprvé do bojů zasáhli již během polského tažení v září 1939. Na zemi, na moři i ve vzduchu bojovali proti nepříteli a mnozí z nich za to zaplatili vlastním životem nebo zraněními. Ostatní se do osvobozeného Československa vraceli jako hrdinové s vyznamenáními za projevenou statečnost.

Do časové osy chronologicky zařaď bojové operace, kterých se účastnili českoslovenští vojáci židovského původu. Použij různé zdroje.

- A** Obléhání francouzského přístavu Dunkerque
- B** Bitva o Kyjev
- C** Obléhání Tobruku
- D** Bitva o Británii
- E** Ústupové boje ve Francii
- F** Karpatsko-dukelská operace
- G** Ostravská operace
- H** Bitva u Sokolova
- I** Polské tažení

Hroby československých vojáků padlých během obléhání přístavu Dunkerque.

Podle čeho lze poznat, že se nalevo nachází hrob československého vojáka židovského původu

Slavení židovských svátků

Část židovských vojáků pocházela z rodin nepraktikujících náboženství v každodenním životě. Slavení svátků se ale i pro tyto vojáky stala jakousi připomínkou domova a blízkých, kteří byli postupně deportováni do ghatt a koncentračních táborů. Výraznými osobnostmi nově vzniknuvší židovské komunity v československé armádě byli polní rabíni. Ti pro židovské vojáky představovali potřebnou oporu v bojích i mimo ně.

V osmisměrce najdi uvedené pojmy související s židovskými svátky. Tajenkou je jméno polního rabína z fotografie

Chanuka Rošchodeš
Jomkipur Sefertora
Maces Sukot
Menora Tfilin
Pesach Šabat
Purim Šavuot
Rabín

Tajenka:

Š	Š	A	B	A	T	A	H	A
E	A	R	T	A	N	R	J	K
D	V	O	F	T	U	O	Š	U
O	U	N	I	O	M	T	M	N
H	O	E	L	K	A	R	I	A
C	T	M	I	U	C	E	R	H
Š	R	P	N	S	E	F	U	C
O	U	H	C	A	S	E	P	E
R	A	B	Í	N	Z	S	E	K

Jaký význam má svátek Jom kipur a kdy ho židé slaví?
Pokud tě téma zaujalo, vyhledej si význam ostatních pojmů z osmisměrky.

Zdroj: Židovské muzeum v Praze

Vzpomínka na oslavu svátku Pesach v předpolí francouzského přístavu Dunkerque z roku 1944: "V kasinu, kde se ještě nedávno roztahovali němečtí důstojníci a nacisté, kteří nás chtěli vyhubit, jsme seděli teď my, pronásledovaní židé, a slavili jsme svobodně náš velkolepý, tradiční pesachový večer."

Arnošt Steiner

Narodil se v roce 1915 v Třinci. V únoru 1942 byl propuštěn z gulagu a vstoupil do vznikající československé jednotky v Buzuluku. Se svou jednotkou těžkých kulometů se vyznamenal v bojích u Sokolova, Kyjeva a Karpatsko-dukelské operace. Ani jednou nebyl v bojích zraněn, čímž si získal přezdívku "Železný Arnošt". Za své hrdinství získal sedmkrát československý válečný kříž. Po skončení války žil v Brně, kde roku 1982 zemřel.

Chaviva Reiková

Narodila se 22. června 1914 ve slovenské obci Nabadula. Koncem roku 1939 se vystěhovala do Palestiny. Vstoupila do úderných oddílů vojenské organizace Hagana. Později se stala příslušnicí britských Ženských pomocných leteckých sborů a prošla speciálním výcvikem pro plnění úkolů na nepřátelském území. Od září 1944 působila na Slovensku, kde plnila zpravodajské úkoly. Po porážce Slovenského národního povstání se svou jednotkou odešla do hor. V listopadu 1944 byla zatčena, brutálně vyslýchána a nakonec popravena u Bánské Bystrice.

Jiří Hönig

Narodil se v roce 1921 v Praze. Když v listopadu 1939 došlo k uzavření vysokých škol, studoval na univerzitě v Brně. Zapojil se do domácího odboje, ale brzy se mu dostalo na stopu gestapo. Se svým kamarádem utekl do Francie, kde vstoupil do československé zahraniční armády. Po evakuaci armády do Velké Británie sloužil jako telegrafista. Krátce před koncem války byl u francouzského Dunkerque těžce zraněn výbuchem dělostřeleckého granátu. V roce 1948 emigroval a usadil se ve Skotsku. Zemřel v roce 2016.

Vilém Kauders

Narodil se v roce 1910 v Praze. Již v předválečném období dosáhl důstojnické hodnosti v československé armádě.

Na podzim 1939 odešel do

zahraničí a o půl roku později se stal zakládajícím příslušníkem československé jednotky na Středním východě. Působil v různých velitelských funkcích a účastnil se bojů v obleženém Tobruku. Za své zásluhy obdržel vysoké britské vyznamenání Military Cross. Později se přihlásil k britskému Královskému letectvu, kde prošel navigátorským kursem. Po skončení války emigroval do USA. Zemřel v roce 2010.

